

Висновки. Ринок органічної продукції, в наш час, має стрімку динаміку розвитку порівняно з іншими сегментами світового ринку агропродовольчої продукції. Сьогодні Україна також намагається активно розвивати даний сегмент цільового ринку, проте існує ряд факторів, які негативно впливають на виробництво екологічно чистої продукції. Нажаль, лише 20 % вітчизняних покупців спроможні дозволити собі купувати органічні товари. Вважаємо, що нині держава також повинна направляти свої зусилля на підтримку виробників, що займаються органічним бізнесом: забезпечити доступність кредитів; поліпшити законодавчу базу.

Література.

1. **Kulich L.P.** (2019). «Development of competitive organic production in Ukraine». *Investytsii: praktyka ta dosvid*. no. 1. pp. 42-46.
2. **Батюк Л.А., Квятко Т.М., Бабко Н.М.** Суспільні ринкові трансформації: глобальний контекст. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки*. Харків : ХНТУСГ, 2018. Вип. 193. С. 110-120.
3. **Mandich O.V.** (2018). «Possibilities of reengineering and modelling of business processes in the marketing activity of enterprises». *Visnyk KhNTUSH: ekonomichni nauky*. Issue 193. pp. 311-319.
4. **Гармашов В.В., Фомічова О.В.** До питань органічного сільськогосподарського виробництва в Україні. *Вісник аграрної науки*, 2010. - № 7. – С. 11-16.
5. **Квятко Т.М., Рижикова Н.І.** Генезис теорії конкуренції та прикладні засади їх імплементації в інноваційно-інвестиційному розвитку соціально-економічних систем. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2017. № 4. С. 45-54.

УДК 338.436

РОЗВИТОК ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ – ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

THE DEVELOPMENT OF INTEGRATION PROCESSES IS THE KEY TO EFFECTIVE ACTIVITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

МАМЕДОВА К.М., студентка магістратури, ШЕЛЕСТЮК В., студент*
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

Досліджено специфіки формування агропромислової інтеграції в умовах ринкових трансформацій, обґрунтовано їх значення для підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва в Україні. Визначено, що інтегровані агропромислові об'єднання є одним з пріоритетних напрямів реалізації процесу агропромислової інтеграції в економіці України.

Ключові слова: інтеграція, інтеграційні процеси, агроформування, ефективність діяльності.

The author focuses on the peculiarities of agricultural integration facilitating in the environment of market reforms. The author also analyzes their meaning for improving efficiency of the Ukrainian agricultural production. He proves that integrated agricultural formations is one of the prior directions towards realization of the process of agricultural integration in the Ukrainian economy

Key words: integration, integration processes, agro-formation, efficiency of activity.

* Науковий керівник – Півень А.В., старший викладач

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розвитку нових для України інтеграційних процесів і механізмів передують нинішні світові та вітчизняні соціально-економічні трансформації. Інтеграційні процеси, що стрімко протікають у реальному світі і охоплюють всі сфери життя сучасного суспільства, являють собою складне і багатогранне явище, яке характеризується розмаїтістю причин і наслідків його здійснення. Дана сфера досліджень на сьогоднішній день є недостатньо систематизованою, Аналіз останніх досліджень провідних вітчизняних і зарубіжних вчених свідчить про відсутність єдиного підходу до визначення і тлумачення сутності інтеграційних процесів, до проведення їхнього аналізу, діагностики впливу на розвиток соціально-економічних систем. Крім того, маловивченими залишаються регіональні аспекти розглянутого явища [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у вивчення проблем розвитку інтеграції зробили видатні українські вчені В.Г. Андрійчук, В.Я. Амбросов, В.М. Жук, П.І. Гайдуцький, А.С. Даниленко, С.М. Квапа, Ю.О. Лупенко, М.Й. Малік, В.Я. Месель-Веселяк, П.Т. Саблук, та ін.

Проте при широкому колі цілей усіх проведених досліджень, різні автори, по різному розглядають інтеграційні процеси, і, особливо, специфіку та перспективи участі України в цих інтеграційних процесах. Інтеграція економіки зумовлює пошук шляхів вдосконалення та розширення світових ринків в різних галузях господарства.

Формулювання цілей статті. Метою даного дослідження є аналіз сучасного стану інтеграційних процесів в Україні та перспективи їх розвитку, вивчення та наукове обґрунтування теоретичних засад, встановлення напрямів активізації розвитку інтеграційних процесів сільськогосподарських підприємств для підвищення економічної ефективності їх діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш ніж перейти до аналізу інтеграційних процесів, необхідно визначити що ж таке інтеграція та її вплив на економічні процеси.

Слово «інтеграція» походить від латинського й означає поєднання окремих частин в єдине ціле. В широкому понятті під інтеграцією розуміють посилення економічних і виробничих зв'язків між різними країнами (прикладом таких зв'язків є створення ЄС), окремими сферами і суміжними галузями, а також між різними підприємствами, організаціями та іншими суб'єктами ринку.

Відомий вчений -економіст В.Я. Амбросов зазначив, що кооперацію та інтеграцію слід розглядати як соціально-економічну категорію, яка має потребу в усесторонньому науковому аналізі причинно-наслідкових зв'язків базових факторів розвитку явищ і процесів на основі діалектичних методів, які дають можливість не тільки пізнати процес у зародженні та його розвитку в загальних рисах, але і конкретних формах його прояву у всій різноманітності та складності відносин суб'єктів інтеграції [1]. А це в свою чергу дасть значний поштовх для активізації інтеграційних процесів агробізнесу і виступить основою для подальшого нарощення теоретичних, методологічних знань і вчень, які значно стимулюватимуть і удосконалюватимуть механізм агропромислової інтеграції.

Суб'єкти інтеграційних перетворень є своєрідною еволюційно-організаційною формою співпраці людей, самотутня форма господарювання, діяльність якої ґрунтується на специфічних соціально-економічних та організаційно-суспільних принципах, що й надає рис самотутності і відрізняє від інших форм господарської діяльності. Одним з головних завдань у проведенні аграрних перетворень є використання наукових, практичних, управлінських надбань та міжнародного і досвіду України попередніх періодів для уникнення помилок при проведенні сучасних кардинальних змін [4].

Світовий досвід показує, що там, де переробні підприємства мають стійкий зв'язок із сільськогосподарськими товаровиробниками, збільшується загальна ефективність аграрного виробництва. Це досягається за рахунок зниження затрат на проміжних стадіях технологічного процесу агропромислового виробництва, а також за рахунок більш повного завантаження промислових потужностей. Поряд з іншими успішно вирішується і таке важливе завдання, як залучення інвестицій [5].

У загальному розумінні інтеграція означає організаційне поєднання технологічно пов'язаних між собою різноманітних видів діяльності з притаманними їм функціями з метою виробництва кінцевого продукту і доведення його до споживача, а також досягнення на цій

основі вищих економічних результатів. Коли йдеться про агропромислову інтеграцію в широкому значенні, мають на увазі розвиток виробничих і економічних зв'язків між галузями і підприємствами агропромислового комплексу, які пов'язані між собою, технологічно й об'єктивно орієнтовані на поєднання їх матеріальних інтересів у процесі виробництва і реалізації кінцевої продукції із сільськогосподарської сировини. Агропромислова інтеграція у найбільш загальному розумінні означає певне організаційне поєднання сільськогосподарського і технологічно пов'язаного з ним промислового виробництва з метою одержання кінцевої продукції із сільськогосподарської сировини і досягнення більшої економічної вигоди завдяки взаємній матеріальній зацікавленості і відповідальності всіх учасників агропромислового виробництва за кінцеві результати господарювання. Даний вид інтеграції називають вертикальною інтеграцією. Вона може організаційно поєднувати всі або основні стадії агропромислового виробництва й обігу, зокрема виробництво сільськогосподарської сировини, її транспортування, зберігання, переробку і реалізацію кінцевого продукту.

Одним з найважливіших чинників успішної діяльності інтегрованого формування є налагодження чітко організованої маркетингової служби, яка б на основі глибокого аналізу попиту на продукцію в регіоні, реальної оцінки власних можливостей і розрахунку гарантованого беззбиткового обсягу виробництва кінцевої продукції визначала мінімально необхідний обсяг сировини з подальшим укладанням за неї договору купівлі-продажу [5].

В дослідженнях [4] виявлено, що становлення незалежності України з вектором ринкового способу господарювання, а згодом і аграрна реформа принципово змінили значення держави як гаранта відтворювальних процесів у сільському господарстві. Нові економічні умови спонукали відновлення агропромислової інтеграції, але не за принципом «зверху» – адміністративного впливу, а за домінуванням принципу «знизу» – об'єктивної необхідності агропромислового виробництва на основі економічної доцільності і отримання економічних стимулів з передбаченням притоку інвестиційних ресурсів та зниження витрат виробництва, де основними організаційно-економічними передумовами агроінтеграції виступають [4]:

- доцільність участі партнерів аграрного бізнесу;
- пріоритетність суспільних інтересів інтегратора над приватними;
- виокремлення базових, ведучих суб'єктів і ланок інтеграції в системі взаємодіючих елементів;
- досягнення загальних цілей інтегрованої структури на основі обов'язковості технологічних зв'язків;
- державна підтримка агропромислових формувань.

Таким чином, необхідно відзначити, що основними задачами інтеграції на сучасному етапі є прискорене подолання наслідків економічної кризи в регіонах, завершення в них основних інституціональних перетворень, максимальне використання сприятливих факторів регіонального розвитку. Поряд з цим спеціальною задачею стратегії є подолання тенденцій дивергенції (посилення неоднорідності) і дезінтеграції (ослаблення єдності) економічного простору [2].

Узагальнення літературних джерел щодо економічних відносин інтеграції виробництва та переробки сільськогосподарської продукції (сировини) в різних галузях сільського господарства показали, що єдиного методологічного й організаційного підходу до побудови ефективних механізмів інтеграції не існує. Все залежить від зовнішнього середовища, досягнутого техніко-технологічного рівня виробництва, виробничих відносин, які склалися в колективах, та бажання членів колективів створити ту чи іншу організаційну структуру виробництва. Однак, єдиним критерієм будь-якої інтегрованої системи є те, що встановлення еквівалентного обміну (паритету цін) між партнерами з інтеграції має бути здійснено за рахунок внутрішнього врегулювання цін, що забезпечує отримання рівнозначних доходів усіма учасниками інтегрованих систем [5].

Загалом основна ціль створення інтегрованих агроформувань — забезпечення росту конкурентоспроможності виробленої продукції, санація ресурсного потенціалу товаровиробників, зниження рівня соціальної напруги на селі [4].

Дослідники [4] стверджують, що формування і розвиток агроінтегрованих структур є одним із важливих факторів підвищення ефективності сільського господарства в країні. Активізація агроінтеграційних процесів обумовлена як потребою самих товаровиробників з їх

прагненням до об'єднання сумісної діяльності з метою зниження сукупних витрат і залучення інвестицій для забезпечення розширеного виробництва, так і державними заходами стимулювання у створенні агроінтеграції щодо подолання депресивного стану сільськогосподарського виробництва.

Агроінтеграція сприяє швидкій адаптації до умов ринкової економіки, посилює зацікавленість усіх суб'єктів інтеграції до підвищення ефективності виробничих процесів. Це надає можливість вирішити низку питань з економічної доцільності й удосконалення механізму взаємодії суб'єктів господарювання щодо взаємовигідного співробітництва в рамках інтеграційних відносин в умовах багатуукладної економіки.

Висновок. Отже, розвиток агропромислової інтеграції є одним з основних факторів, що суттєво впливає на ефективність функціонування сільськогосподарських підприємств та підвищення їх організаційно-економічної і фінансової стійкості. Інтеграція сприяє економічному і фінансовому оздоровленню підприємств. Інтегровані агропромислові формування, що об'єднують підприємства від виробництва сільськогосподарської продукції до реалізації кінцевої продукції, більш ефективні та адаптовані до умов ринкової економіки.

формування й успішне функціонування інтеграційних структур, сприяє підвищенню зайнятості сільського населення, росту їх доходів, більш швидкому здійсненню соціальних перетворень, залученню молоді в аграрний сектор

Література.

1. **Амбросов В.Я.** Організаційна стратегія сільськогосподарських підприємств: монографія. Харків : ХНТУСГ, 2009. 316 с.
2. **Кондратюк В.В.** Інтеграційні процеси: поняття, підходи, закордонний досвід. URL : <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/2342/1/37.pdf>
3. **Крутько М.А.** Напрями активізації розвитку інтеграційних процесів суб'єктів агробізнесу. URL : <http://dspace.khntusg.com.ua/bitstream/123456789/3094/1/27.pdf>
4. **Олійник Т.І., Олійник О.О.** Агроінтеграція – фактор підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва. URL : http://old.bumib.edu.ua/sites/default/files/visnyk/13_7.pdf
5. **Ярема Л.В.** Аспекти побудови економічного механізму інтеграції на підприємствах агропромислового комплексу. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. №2 (92). С. 115-122.

УДК 339.13

БРЕНДИНГ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

BRANDING AS A FACTOR IN INCREASING THE COMPETITIVENESS OF AN ENTERPRISE

ДРАЧЕВСЬКИЙ М.С., СЕМЕНЕНКО О.Д., ПАЩЕНКО Д.С., студенти*
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

У статті наведено зростання ролі брендингу в забезпеченні конкурентоспроможності підприємств. Навели інформацію на те, що же таке взагалі бренд, як його створити та утримати, як він впливає на споживачів на самі підприємства.

* Науковий керівник – Півень А.В., старший викладач